

УДК 141.7

О. В. Скалацька,

аспірантка,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
кафедра філософії природничих факультетів

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

У статті розглядаються сучасні підходи до інтерпретації сутності соціального конфлікту. Автор аналізує доробки західних вчених, виокремлює їх основні орієнтири розкриття причин виникнення та сутності соціального конфлікту, та на цьому ґрунті робить власні висновки. Наголос надається на різноманітності соціальних протиріч, що призводять до виникнення конфлікту.

Ключові слова: аналітична модель, вирішення конфлікту, класові протиріччя, культурні протиріччя, протиріччя, «свій»—«чужий», соціальний конфлікт.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження соціального конфлікту пов'язана з тим, що соціальна взаємодія між різними суспільними інститутами не завжди носить толерантний характер, досить часто вона призводить до виникнення різного типу суперечок. XX століття продемонструвало нам усе різноманітність можливих конфліктів та їхніх проявів: від демонстрацій та мітингів, до виникнення національно-визвольних, сепаратистських рухів, наслідком яких можуть стати розпад держав і утворення нових, численними проявами ксенофобії, антисемітизму, екстремізму й тероризму до Світових війн, актів геноциду, які призвели до численних людських жертв.

Сучасне дослідження соціального конфлікту ґрунтується на працях видатних західних дослідників (Р. Дарендорфа, Л. Козера, К. Маркса, Т. Парсонса, А. Турена, С. Хантингтона, й багатьох інших), вчених пострадянського простору (А. Я. Анцупова, Е. М. Бабосова, А. В. Дмитрієва, А. Г. Здравомислова, Т. Н. Кільмашкіної, А. І. Уткіна та ін.), і провідних українських спеціалістів (В. П. Андрущенко, І. Е. Бекешкіної, А. М. Бандурки, О. Г. Даніл'яна, В. А. Друзя, М. І. Пірен, та ін.).

Мета статті полягає у розгляді головних сучасних підходів до інтерпретації сутності соціального конфлікту у рамках соціальної філософії.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

— розглянути найпоширеніші та визначені в суспільствознавстві визначення соціального конфлікту;

— охарактеризувати основні підходи розгляду соціального конфлікту.

У XX столітті, особливо в радянській науці, дістало поширення визначення природи конфлікту К. Марксом. Першопричиною конфліктів К. Маркс називав комплекс соціально-економічних протиріч: розподіл праці, появу приватної власності, майнову нерівність людей, у наслідок якого виникає класова боротьба. К. Маркс обґрунтовує класову боротьбу як силу розвитку суспільства. Диференціація суспільства на класи призводить до експлуатації одного класу іншим, що у свою чергу призводить до антагонізму поміж ними. Класова боротьба може бути різних видів: економічною — за матеріальні блага; ідеологічною — критика державного устрою; політичною — революційна боротьба за владу,

установлення диктатури пролетаріату. Підтвердження своїм міркуванням К. Маркс знаходить в історії: у часи рабовласницького ладу протестували раби, феодалізму — селян, капіталізму — робітники; за часів існування останнього виникли політичні партії й класова боротьба винайшла організований і цілеспрямований характер [1, с. 15]. Розуміння соціальних протиріч К. Марксом спирається лише на два основних положення: соціальну диференціацію та приватну власність, які у своєму взаємозв'язку призводять до виникнення соціальних конфліктів. Поняття «клас» Маркс розглядає як групу, яка об'єднана за рівнем доходу та трудовим нормам, місцем у соціальному виробництві.

На початку XX століття низка соціологів і філософів розглядала конфлікт як процес, що руйнує рівновагу соціальної системи (Е. Дюркгейм, Р. Мертон, М. Мосс, Т. Парсонс). Для опису соціальних протиріч Е. Дюркгейм використовував поняття «аномії» — явища перехідного стану або кризи у суспільстві, коли нові норми права й моралі ще не склалися, а ті, що існують, не відповідають дійсності. Е. Дюркгейм протиставляє моральність і відносини, що побудовані на інтересі, які інтегрують людей на якийсь час, тому що в них приховано конфлікт. Суспільство розвивається в постійній зміні конфліктів, що інтегрують соціальні групи. За умови швидкого розвитку устояні норми права й моралі перестають відповідати дійсності, а інтереси індивідів переростають у конфлікт. Диференціації в суспільстві активізують індивідуальне сприйняття соціального порядку, відбувається ослаблення колективної свідомості, цінностей, об'єктів поклоніння, що призведе до дезінтеграції й появи аномії [2, с. 379]. Зазначене Дюркгеймом посилення зв'язку встановлених у суспільстві цінностей та моралі з трансформаційними процесами, має своє підтвердження на практичному рівні. Наприклад, подібні процеси відбуваються у постсоціалістичних країнах, у тому числі й в Україні, що в наслідок зміни політичного режиму стали перехідними суспільствами, в яких почали активізуватися різні соціальні протиріччя.

Важливість постійної зміни конфліктів підкреслював і німецький соціолог Г. Зіммель у своїй праці «Конфлікт сучасної культури» [3]. На його думку, конфлікт здатен об'єднати й вирішити протиріччя, навіть радикальними методами. Причини виникнення конфліктів, згідно Г. Зіммеля, пов'язані з інстинктом ворожості, що проявляється в динаміці конфлікту, більша емоційність учасників якого сприяє прояву насильства. Це положення про взаємне сприйняття один одного сторонами конфлікту, як чужого, «іншого», уперше висловлене Зіммелем, стало важливою складовою частиною сучасного аналізу конфліктних ліній.

Вагомий внесок у соціально-філософський розгляд конфлікту вніс психоаналітичний підхід, що розглядає конфлікт як зіткнення біологічних і соціальних протиріч, боротьба яких пов'язана із суспільним протистоянням і особистісним неврозом. Засновник психоаналізу, З. Фрейд зв'язував причини виникнення соціальних протистоянь із внутрішньо особистісним конфліктом, що виникає на ґрунті протиріч між трьома елементами психологічної структури особистості (Я, Воно, Над-Я). Внутрішньо особистісні й міжособистісні конфлікти впливають на суспільство, що встановлює певні соціальні заборони, які визначають прояви «лібідю» [4].

З. Фрейд підкреслив важливість відносин «свій» і «чужий» у конфлікті. У своїх міркуваннях він виходив із неминучості існування ворожості при міжгруповій взаємодії, що виконує функції інтеграції й стабільності групи. В основі пояснення психологічних механізмів формування приналежності до «своїх» і ворожості до «чужих», Фрейд поклав концепцію «Едипова комплексу». Едипів комплекс сприяє ідентифікації з лідером і членами групи, тому почуття воро-

жості направлено на іншу групу, з якої відсутня ідентифікація [5]. Наприкінці ХХ століття в соціально-філософських концепціях, присвячених питанню конфлікту, соціалізації особистості, термін «ідентифікація» набуває особливу чинність.

Представник структурного функціоналізму Т. Парсонс у своїй праці «Структура соціальної дії» [6] трактував конфлікт як дезорганізацію соціальної системи, нормою, якою є безконфліктність. У соціальній системі чітко розподілені соціальні ролі й нормативні установи. Взаємодія усіх елементів системи призводить її до рівноваги, але можливе й виникнення напруги, що свідчить про виникнення дисбалансу у відносинах між структурними елементами. У випадку великої напруги контрольні механізми соціальної системи не завжди можуть зберегти існуючі відносини, що призводить до руйнування структури.

У середині ХХ століття в рамках соціології формується «теорія конфлікту», у соціальній філософії застосовують підходи Р. Дарендорфа й Л. Козера. Л. Козер уперше в суспільствознавстві дав визначення соціального конфлікту як «боротьби за цінності й домагання на статус, владу й ресурси, у ході якої опоненти нейтралізують, завдають шкоди або усувають своїх суперників» [7, с. 32]. Це визначення конфлікту вже охоплює такі протиріччя як цінності, боротьба за владу та ресурси. Ці висновки Козер здобув на аналізі структури та взаємовідносин різноманітних груп суспільства. На його думку, необхідно відрізняти конфлікт і антагоністичні інтереси, які можуть бути врегульовані без нього. Конфлікт сприяє зміні й створенню нових норм. Л. Козер опирався на дослідження Г. Зімеля й З. Фрейда, тому, він як і вони, вказував на важливість для зародження конфлікту, сприйняття однією групою іншої як «ворога». Л. Козер розуміє під ворожістю схильність до конфлікту, перехід до якого залежить від легітимності нерівноправності (наприклад в індійській кастовій системі воно легітимно).

Німецький вчений Р. Дарендорф розглядав суспільство як систему конфліктуючих груп, а конфлікт як складний соціальний синтез різних протиріч «антагонізм прав і їхнього забезпечення, політики й економіки, цивільних прав і економічного росту. Це постійний конфлікт між групами вдоволених й потребуючих задоволення, хоча тут виникнення в недавні часи великого класу більшості досить ускладнило картину» [8, с. 6]. Незважаючи на те, що Р. Дарендорф, розглядаючи конфлікти, підкреслював рівність чи нерівності соціальних груп у суспільстві, також наголошував, що сучасні конфлікти, відрізняються від раніше існуючих у тому, що раніше групи поєднувалися, а зараз люди діють самостійно.

Дарендорф звернув увагу на невирішеність етнонаціональних конфліктів, що мають глобальний характер, виникнення яких у другій половині ХХ століття, пов'язане з протиріччям між цивільними правами й етнокультурними особливостями. Відокремивши загальні твердження Дарендорфа відносно сутності соціального конфлікту, можна стверджувати, що у деякому сенсі, він використовував модель дослідження конфлікту, яка широко використовується у сучасній соціально-філософській науці, та отримала назву «аналітична».

Про важливість національних зіткнень говорить і американський соціолог І. Валлерстайн. У своїх міркуваннях він спирався на теорію класової боротьби К. Маркса. Але зіткнення між буржуазією й пролетаріями як природу соціального конфлікту в деяких питаннях він заперечував. На його думку, боротьба класів не є єдиною силою, що зачіпає всі соціальні сфери. Розглядаючи сучасні конфлікти у Африці, І. Валлерстайн називає їх умовно етнічними, тому що в їхній основі лежать класові зіткнення, що можна підтвердити «твердженням, що перевіряється емпірично»: «якщо класові розходження, які відповідають (або збі-

гаються) з розходженнями статусних груп, почнуть внаслідок зміни соціальних обставин зникати, то зникнуть і конфлікти між статусними групами (щоб, поза всяким сумнівом, бути замінені на нові)» [9, с. 234]. Статусні групи звичайно проявляються в періоди кризи, і виконують функцію «приховання реальності класових розходжень». Валерстайн наголошує на тому, що етнічна інтеграція не ліквідує боротьбу класів, а навпроти, загострює неї. Проблеми запобігання виникнення та методів вирішення етнічних конфліктів набули актуальності у сучасності. Це пов'язано, у першу чергу, з глобальним характером цих протистоянь, труднощах їх вирішенні та їх антагонізмі. На відміну від Валерстайна, деякі сучасні дослідники етнічних конфліктів, здійснюючи їх аналіз не пов'язують класову боротьбу з етнічною ідентифікацією, вони наголошують, у першу чергу, на етнічних протиріччях, боротьбі за володіння територією, ресурсами, на культурних розбіжностях, сприйнятті сторонами конфлікту один одного як «іншого», «чужого».

У сучасному суспільствознавстві, серед деяких вчених, виникло уявлення про закінчення епохи світових конфліктів, і встановленні нової — безконфліктності. Але більшістю визнано, що відбувається трансформація конфліктів. Про зв'язок цих трансформацій зі змінами в суспільстві казав американський футуролог Е. Тоффлер. У своїй книзі «Третя хвиля», він відокремлює в історії людства три періоди: аграрний, індустріальний та сучасний. Перехід від одного періоду до іншого (хвиль) пов'язано зі змінами у всіх сферах людського життя, у яких відбувається «зіткнення нових цінностей і технологій, нових геополітичних відносин, нових стилів життя й способів комунікації, що вимагають зовсім нових ідей і аналогій, класифікацій і понять» [10, с. 22]. Зіткнення хвиль створює підґрунтя для виникнення соціальної напруги, трансформації раніше існуючих конфліктів і протиріч. У період другої хвилі утворювалися нації-держави, з настанням третьої хвилі відбувається їхнє руйнування під гаслами національного звільнення. Виходячи з існуючої дезінтеграції й диференціації суспільства, Тоффлер прогнозує «посилення сепаратистських і відцентрових тенденцій».

А. Турен розглядає причини виникнення конфліктів в індустріалізованих країнах як «зростаючу єдність соціальних проблем, що звичайно, має як свою протилежність зростаюче відділення від політичних проблем, тобто тих, які пов'язані з контролем процесу історичної зміни» [11, с. 49]. А. Турен представляє соціальне життя як процес самотрансформації. На його думку, у сучасній науці необхідно відмовитися від уявлень про протиріччя суспільства й природи, що призведе до розгляду класів як діючих осіб, де «суспільні класи», а «рухи», які являють собою «водночас культурно орієнтовану й соціально конфліктну дію якогось суспільного класу, що визначається позицією панування або залежності в процесі присвоєння історичності, тобто тих культурних моделей інвестиції, знання й моралі, до яких він сам орієнтований [11, с. 90]. Суспільні рухи є одним із трьох типів соціальних конфліктів, пов'язаних зі зміною соціального порядку за допомогою «культурних ресурсів» (виробництва, знання, етичних правил).

Найбільшу кількість прихильників та критиків у сучасній науці здобула концепція міжцивілізаційних зіткнень американського вченого С. Хантінгтона. На його думку, в історії завжди відбувалося протиборство соціальних систем, ідеологій або націй: при феодалізмі — зіткнення між принципами й королями; після Великої Французької революції — зіткнення між націями й національними державами; після Великої Жовтневої революції — зіткнення між соціальними системами й ідеологіями; після розпаду Радянського Союзу й закінчення холодної війни народи стали ідентифікувати себе за культурними ознаками, що

обумовлює «моделі згуртованості, дезінтеграції й конфлікту» [12, с. 15]. С. Хантінгтон наголосив значення ідентифікації для формування групи: кожен суб'єкт конфлікту, незалежно від того, за якими ознаками об'єднується група, відчуває свою належність до даної групи, тобто спочатку відбувається ідентифікація кожного учасника. Людина може одночасно ідентифікувати себе з різними соціальними групами в суспільстві.

Відповідно до теорії зіткнення цивілізацій С. Хантінгтона, культурні розбіжності, до яких відноситься й релігія, у майбутньому будуть ще більше сприяти виникненню конфліктів. Ці культурні протиріччя не можна вирішити, на відміну від ідеологічних та матеріальних, підтвердження цього можна побачити на прикладі територіальних суперечок між албанськими мусульманами й православними сербами в Косово, між євреями й арабами в Єрусалимі [12, с. 193]. Тому існування глибоких розходжень у країні може призвести до її загибелі. Навіть країни із чіткими культурними групами, що належать до однієї цивілізації, можуть бути розподіленими як колишня країна Чехословаччина. Конфлікти між країнами й групами різних цивілізацій відбуваються через прагнення контролювати населення, захопити територію, затвердити свої цінності й культуру.

Особливе значення при дослідженні соціального конфлікту наприкінці ХХ—початку ХХІ століття надається новим формам проявів конфлікту — інформаційному та кібернетичному, пов'язаним зі зростаючим впливом засобів масової комунікації, Інтернету на підтримку вже існуючих «міфів» та негативних стереотипів сприйняття одним одного суб'єктами конфлікту. ЗМІ здатні попереджати, загострювати, регулювати різні види конфліктів, що можна простежити на прикладі політичних кампаній, передвиборчих агітацій, що використовують різні PR технології. Виникає питання про руйнуючу силу цього процесу, «чим більше залежність індустриальних держав від комп'ютера, тим більше шанс дестабілізації» [13, с. 90]. Деякі існуючі соціальні конфлікти переходять із реальних протистоянь у віртуальні, де набувають різні форми онлайнного втілення.

Існують деякі загальні риси в найпоширеніших у сучасному суспільствознавстві визначеннях соціального конфлікту, що запропоновані пострадянськими та зарубіжними авторами: а саме ті, що розуміють у якості підґрунтя конфліктів зіткнення, розбіжність, протипротиборство, протиріччя. У рамках соціальної філософії, її категоріального апарату, як нам здається, найбільш прийнятним є визначення конфлікту, що сформулював В. П. Андрущенко, розуміючи під ним певний стан протиріччя в контексті його розвитку, що є «завершальною ланкою механізму вирішення суперечностей у системі суспільних відносин» [14, с. 461].

Методологія вивчення соціального конфлікту будується на існуючих філософських концепціях і уявленнях про протиріччя. Так, наприклад, А. Г. Здравомислов виділяє чотири підходи до пояснення соціального конфлікту. До першого він відносить концепцію марксизму, відповідно до якої, у суспільстві існують протиріччя, але вони не завжди переростають у конфлікт; та погляди англійського соціолога А. Гідденса який стверджував, що трансформація протиріччя у конфлікт відтворюється з усвідомленням протилежності інтересів. До другого, підходу він відносить концепцію П. Сорокіна, у якій конфлікт розглядається не тільки як зіткнення на ґрунті задоволення потреб. У третьому випадку розглядається природа соціального конфлікту на тлі соціальної рівності та нерівності (Р. Дарендорф). Четвертий підхід А. Г. Здравомислов називає нормативно-ціннісним, що наголошує на розбіжності цілей і інтересів учасників конфлікту (наприклад, Э. Дюркгейм та Т. Парсонс) [15, с. 82—86].

В. П. Андрищенко виокремлює три концепції у розумінні соціального конфлікту: позитивно-функціональний конфлікт Л. Козера, конфліктна модель суспільства Р. Дарендорфа, загальна теорія конфлікту К. Боулдинга [14, с. 461]. Список існуючих підходів до соціального конфлікту можна продовжити. Подібне розмаїття існуючих теорій соціального конфлікту не тільки підкреслює, міждисциплінарність у його дослідженні, але й те, що всі ці підходи не сформували не лише єдиного визначення поняття «конфлікт», але і одну загальноприйнятну його модель. Більшість авторів висловлює думку, що кожен конфлікт має свою специфіку, тому створення єдиної методології його дослідження є важкою справою, чи стає неможливим.

У сучасній соціальній філософії набула поширення аналітична модель дослідження соціального конфлікту, перевагу якої перед раціоналістичними підходами обґрунтовував А. Г. Здравомислов. Ця модель, на його думку, допомагає показати закономірності й особливості конфлікту залежно від того, у якій сфері життєдіяльності (економічній, політичній, культурній) він відбувається. З'єднавши «лінії аналітичного розчленовування конфлікту», автор отримав схему, у якій видно які причини панують у кожній зі сфер життєдіяльності: в економіці — розподіл ресурсів; у політиці — організація суспільства й владних відносин; у духовній — з «внутрішнім світом людини, характером, свободою, типом культури й інтерпретацією вищих цінностей: добра, справедливості, вищого блага» [15, С. 103—104]. Подібним чином можна проаналізувати й причини виникнення конфлікту за категорією «рушійні сили». У даній класифікації відсутні характеристики сторін конфлікту. У ній автор, указує на постійні трансформації в мотивації конфлікту. Недоліком цієї класифікації можна вважати узагальнений характер, кожної з категорій, але їх частковий розгляд дасть свої результати й дозволить сформувати певні методи його вирішення.

Здійснене дослідження дозволяє зробити наступні **висновки**.

1. Соціальний конфлікт має загальні тенденції розгляду в різних теоретичних підходах, де виокремлюються такі його важливі складові елементи як: причини виникнення, предмет і об'єкт, суб'єкти, динаміка, методи вирішення конфлікту. У рамках соціально-філософського аналізу конфлікту необхідно виділяти комплекс взаємозалежних понять: умови формування (що включають у себе опис існуючого устрою суспільства, традиційних взаємин між соціальними інститутами в ньому); характеристика суб'єктів протидії (сприйняття один одного як чужого); мотивацію; методи вирішення.

2. Серед основних підходів, запропонованих у західній науці в XX столітті, ми можемо виділити наступні основні положення сутності соціального конфлікту: сприйняття потенційних суб'єктів конфлікту один одного як «чужих»; постійні трансформації конфлікту, і пов'язані із цим зміни цінностей і норм; економічний фактор і боротьба класів (К. Маркс); руйнування рівноваги соціальної системи (Е. Дюркгейм); взаємодія елементів соціальної системи (Т. Парсонс); синтез різноманітних протиріч (Р. Дарендорф); інстинкт ворожості (Г. Зіммель); протиріччя особливого і соціального (З. Фрейд); боротьба між соціальними інститутами, у результаті якої виникають нові норми (Л. Козер); суспільні трансформації (Е. Тоффлер); класові зіткнення, приховані етнічними протистояннями (І. Валерстайн); культурні розходження (С. Хантінгтон); його розгортання у інформаційному просторі.

3. Соціальні трансформації кінця XX — початку XXI століття змінили орієнтири розгляду конфлікту. Існуючі підходи можуть бути застосовані для аналізу різноманітних видів конфлікту (політичного, національного, релігійного й т. д.), але навіть у всій сукупності ще не в змозі охарактеризувати «конфлікт» як узагальнене явище.

Література

1. Маркс К., Энгельс Ф. Манифест коммунистической партии // Хрестоматия по марксистско-ленинской философии (1844—1895 гг.) / Сост. С. Т. Калтахчян, В. Т. Калтахчян, М. И. Конкин. — М.: Высшая школа, 1975. — С. 14—44.
2. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии / Пер. с фр. А. Б. Гофмана. — М.: Наука, 1990. — 575 с.
3. Зиммель Г. Избранное. Том 2. Созерцание жизни. — М.: Юрист, 1996. — 671 с.
4. Фрейд З. Я и Оно // Фрейд З. Тотем и табу. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2008. — С. 251—274.
5. Фрейд З. Тотем и табу. Психология первобытной культуры и религии // Тотем и табу. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2008. — С. 415—582.
6. Парсонс Т. Структура социального действия / Т. Парсонс О структуре социального действия / под ред. В. Ф. Чесноковой и С. А. Белановского. — Изд. 2-е. — М.: Академический Проект, 2002. — С. 43—328.
7. Козер Л. Функции социального конфликта / Пер. с англ. О. А. Назарова. — М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги, 2000. — 208 с.
8. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы / Пер. с нем. Л. Ю. Панфиной. — М.: РОССПЭН, 2002. — 288 с.
9. Балибар Э., Валлерстайн И. Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности / Пер. с фр. Под ред. О. Никифорова, П. Хицкого. — М.: Логос, 2004. — 288 с.
10. Тоффлер Э. Третья волна / Пер. с англ. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. — 781 с.
11. Турен А. Возвращение человека действующего. Очерк социологии / Пер. с фр. Е. А. Самарская. — М.: Научный мир, 1998. — 204 с.
12. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2005. — 603 с.
13. Уткин А. И. Мировой порядок XXI века. — М.: Изд-во Эксмо, 2002. — 512 с.
14. Андрущенко В. П., Габерський Л. В., Михальченко М. І. та ін. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищих навчальних закладів. — Вид. 3-є, випр. та доп. — К.: Генеза, 2006. — 656 с.
16. Здравомыслов А. Г. Социология конфликта: Россия на путях преодоления кризиса: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений. — 2-е изд., доп. — М.: Аспект Пресс, 1995. — 317 с.

Скалацкая Е. В.,

аспирантка,

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,

кафедра философии естественных факультетов.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ИНТЕРПРЕТАЦИИ СУЩНОСТИ СОЦИАЛЬНОГО КОНФЛИКТА

Резюме

В статье рассматриваются современные подходы к интерпретации сущности социального конфликта. Автор анализирует исследования западных ученых, подчеркивает их основные ориентиры раскрытия причин возникновения и сущности социального конфликта, на основании которых делает собственные выводы. Акцент делается на разном изображении социальных противоречий, приводящих к возникновению конфликта.

Ключевые слова: аналитическая модель, классовые противоречия, культурные противоречия, противоречие, разрешение конфликта, «свой»—«чужой», социальный конфликт.

Skalatskaya E. V.,
post-graduate student,
Odessa I. I. Mechnikov National university,
Department of Philosophy for Natural Sciences Faculties

**MODERN APPROACH TO INTERPRETATION OF ESSENCE
OF THE SOCIAL CONFLICT**

Summary

In article modern approaches to interpretation of essence of the social conflict are considered. The author analyzes researches of the western scientists, underlines their basic reference points of disclosing of the reasons of occurrence and essence of the social conflict on which basis does own conclusions. The accent becomes on a variety of the social contradictions leading to occurrence of the conflict.

Key words: analytical model, class contradictions, cultural contradictions, the contradiction, the resolution of conflict, «another's», social conflict.